

ΚΟΣΜΙΑ ΚΑΙ... ΜΗ

Γράφει και επιμελείται ο Γιώργος Χατζηβασιλίδης

ΠΕΝΤΑΗΜΕΡΟ ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΟ ΧΤΕΣ

Από την Επίδαυρο στην Ολυμπία μ' ένα μικρό διάλειμμα στ' Ανάπλι

ΜΕΡΟΣ Β'

Στην κουκλίστικη παλιά πόλη του Ναυπλίου, με τη διατηρητέα αρχιτεκτονική φυσιογνωμία είναι διάχυτη η αύρα της πρώτης πρωτεύουσας του ελληνικού κράτους.

Κοιμηθήκαμε ένα βράδι στο πολύ καλό ξενοδοχείο «Ιππολύτη» με φιλικό προσωπικό και με τις καλύτερες των εντυπώσεων ξεκινήσαμε το πρωί για μια κοντινή επίσκεψη στις Μυκίνες και τον τάφο του Αγαμέμνονα, καθ' οδόν προς την Ολυμπία.

(Σ.Σ.: Στην ελληνική μυθολογία, η Ιππολύτη ήταν βασίλισσα των Αμαζόνων και κόρη του θεού Άρη. Πολλές φορές ταυτίζεται με την Αμαζόνα Αντιόπη, ακόμα και με τη Μελανίππη, ενώ υπάρχουν εν γένει πολλές παραλλαγές των μύθων της.)

Οι «Πολύχρυσες Μυκίνες», λοιπόν, το βασίλειο του μυθικού Αγαμέμνονα, που πρώτο ύμνησε ο Όμηρος στα έπη του, είναι το σημαντικότερο και πλουσιότερο ανακτορικό κέντρο της Ύστερης Εποχής του Χαλκού στην Ελλάδα. Το όνομά τους έχει δοθεί σε έναν από τους λαμπρότερους πολιτισμούς της ελληνικής προϊστορίας, το μυκηναϊκό, και οι μύθοι που συνδέονται με την ιστορία τους διαπέρασαν τους αιώνες με τα ομηρικά έπη και τις μεγάλες τραγωδίες της κλασικής εποχής, ενώ ενέπνευσαν και συνεχίζουν να εμπνέουν παγκοσμίως την πνευματική δημιουργία και την τέχνη. Η μυθική παράδοση φέρει ως ιδρυτή των Μυκηνών τον Περσέα, γιο του Δία και της Δανάης, της κόρης του Ακρίσιου, του βασιλιά του Άργους, απόγονου του Δαναού. Ο Πausanias αναφέρει ότι ο Περσέας ονόμασε τη νέα πόλη Μυκίνες είτε επειδή εκεί έπεσε ο μύκης του ξίφους του, είτε επειδή εκεί αποκαλύφθηκε μία πηγή με άφθονο νερό, η Περσεΐα πηγή, κάτω από τη ρίζα ενός «μύκητος», δηλαδή ενός μανιταριού. Σύμφωνα με το μύθο, οι απόγονοι του Περσέα βασιλέψαν στις Μυκίνες για τρεις γενιές, με τελευταίο τον Ευρυσθέα, που σκοτώθηκε χωρίς να αφήσει απογόνους, και έτσι οι κάτοικοι των Μυκηνών επέλεξαν ως βασιλιά τους τον Ατρέα, γιο του Πέλοπα και πατέρα του Αγαμέμνονα και του Μενέλαου.

Οι Μυκίνες ιδρύθηκαν ανάμεσα σε δύο ψηλούς κωνικούς λόφους, τον Προφήτη Ηλία (805 μ.) και τη Σάρα (660 μ.), πάνω σε χαμηλό ύψωμα που δέσποζε στην αργολική πεδιάδα και είχε τον έλεγχο των οδικών και θαλάσσιων επικοινωνιών. Η παλαιότερη ανθρώπινη δραστηριότητα στο χώρο τεκμηριώνεται από ελάχιστα κατάλοιπα λόγω των μεταγενέστερων οικοδομικών φάσεων και χρονολογείται στην 7η χιλιετία π.Χ., κατά τη νεολιθική εποχή. Η κατοίκηση ήταν συνεχής έως και τους ιστορικούς χρόνους, τα περισσότερα όμως μνημεία, που είναι ορατά σήμερα, ανήκουν στην εποχή ακμής του χώρου, την Ύστερη Εποχή του Χαλκού, μεταξύ του 1350 και του 1200 π.Χ. Όπως αποδεικνύουν τα ευρήματα, οι ηγεμόνες των Μυκηνών ήταν ισχυροί και συμμετείχαν σε ένα πολύπλοκο δίκτυο εμπορικών συναλλαγών με τις χώρες της Μεσογείου.

Η ανοικοδόμηση των ανακτόρων, που είναι ορατά σήμερα, άρχισε γύρω στο 1350 π.Χ., όταν ξεκίνησε και η οχύρωση της ακρόπολης, στην οποία διακρίνονται τρεις φάσεις. Ο πρώτος περίβολος κτίστηκε με το κυκλώπειο σύστημα επάνω στο βράχο. Εκατό χρόνια αργότερα, η οχύρωση μετακινήθηκε προς τα δυτικά και νότια και κτίστηκε η Πύλη των Λεόντων, η μνημειακή είσοδος με τον προμαχώνα της. Στον τειχιωμένο χώρο εντάχθηκαν το θρησκευτικό κέντρο που διαμορφώθηκε σε χώρο προγονολατρείας, με την ανύψωση του αρχικού επιπέδου του. Τότε είναι πιθανό ότι οικοδομήθηκε και ο θολωτός τάφος γνωστός ως «θσαυρός του Ατρέα», με τα τεράστια υπέρθυρα και την ψηλή κυψελοειδή θόλο. Γύρω στο 1200 π.Χ., μετά από εκτεταμένη καταστροφή, πιθανόν από σεισμό, κατασκευάστηκε η επέκταση των τειχών προς τα βορειοανατολικά του λόφου ώστε να ενταχθεί στον τειχιωμένο χώρο η υπόγεια κρήνη. Αλληπάλληλες καταστροφές συνοδευόμενες από πυρκαγιές οδήγησαν στην οριστική εγκατάλειψη του χώρου γύρω στο 1100 π.Χ.

Το 468 π.Χ., μετά τους μυκηναϊκούς πολέμους στους οποίους συμμετείχε η πόλη, το Άργος την κατέκτησε και κατεδάφισε τμήματα της οχύρωσής της. Τους επόμενους αιώνες η κωμόπολη παρέμεινε σχεδόν εγκαταλελειμμένη και ήταν ήδη ερειπωμένη όταν την επισκέφθηκε ο Πausanias το 2ο αι. μ.Χ. Τα κυκλώπεια τείχη της μυκηναϊκής ακρόπολης, όμως, παρέμεναν ορατά στο πέρασμα των αιώνων και αποτέλεσαν πόλο έλξης πολλών περιηγητών και αρχαιοφίλων, που δεν δίστασαν να λεπτατίσουν το χώρο κατά τον 18ο και 19ο αιώνα, επωφλούμενοι από την αδιαφορία και τη φιλαργυρία των Τούρκων.

Το 1837, μετά την απελευθέρωση της Ελλάδας, οι Μυκίνες τέθηκαν υπό την αιγίδα της εν Αθήναις Αρχαιολογικής Εταιρείας, η οποία μέχρι σήμερα πραγματοποιεί έρευνες στο χώρο. Το 1941 ο αντιπρόσωπός της, Κ. Πιπτάκης, καθάρισε την Πύλη των Λεόντων και το 1876 ο Ερρίκος Σλήμαν, ύστερα από μικρές δοκιμαστικές τομές το 1874, ξεκίνησε τη μεγάλη του ανασκαφή, που αποκάλυψε τους πέντε τάφους του Ταφικού Κύκλου Α, υπό την επίβλεψη του Π. Σταματάκη, ο οποίος συνέχισε τις εργασίες το διάστημα 1876-1877, αποκαλύπτοντας και τον έκτο τάφο.

Μετά την επίσκεψή μας στις Μυκίνες μια μέρα

που ο ήλιος πραγματικά έκαιε, η ομάδα μας συνέχισε το ταξίδι της προς την Αρχαία Ολυμπία, όπου και θα διανυκτερεύαμε. Να προσθέσω πως στην ομάδα μας, ο γιος μου, τα εγγόνια μου και εγώ είμασταν οι μόνοι Έλληνες. Αλλωστε, δεν είδαμε Έλληνες στους αρχαιολογικούς χώρους που επισκεφθήκαμε, ανάμεσα στις χιλιάδες ξένους τουρίστες που ήρθαν με δεκάδες λεωφορεία.

Σύμφωνα με την Ηρώ Κουνάδη, η Αρχαία Ολυμπία είναι ένας αρχαιολογικός χώρος που κόβει την ανάσα. Ένα μουσείο που φιλοξενεί το ωραιότερο γλυπτό της αρχαιότητας. Ένας παραμυθένιος καταρράκτης. Και η ωραιότερη παραλία του κόσμου. Στη λιγότερο δημοφιλή γωνιά της Πελοποννήσου.

Η είσοδος στον αρχαιολογικό χώρο μοιάζει με πέρασμα στον χωροχρόνο. Καθώς το λιθόκτιστο δρομάκι που ξεκινά από το πάρκινγκ κατηφορίζει, περνώντας τη γέφυρα του ποταμού Κλαδέου για να φτάσει στην κύρια είσοδο, οι φωνές των group και των ξεναγών τους δίνουν τη θέση τους στο ανεπαίσθητο θρόισμα των φύλλων που δημιουργούν μικρές, σκιερές οάσεις στο ψημένο από τον ήλιο χώμα.

Δε θα μπορούσε να είναι αλλιώς. Το δέος που δημιουργεί ο χώρος κάνει τη φωνή ψιθύρο, και τον ψιθύρο να μοιάζει με θόρυβο ικανό να ξυπνήσει τα πνεύματα των Ολυμπιονικών, τα ονόματα των οποίων γράφουν οι διάσπαρτες τιμητικές πλάκες: «Η πόλις η Μεσσηνίων και η Ολυμπιακή Βουλή στεφάνωσαν...», «ο Δήμος των Αθηναίων και η πόλις αφιερώνουν...».

Η περιήγηση ξεκινά από την Άλιη, το ιερό άλσος της Αρχαίας Ολυμπίας, στο οποίο βρίσκονταν οι ναοί, τα διοικητικά κτίρια, το γυμνάσιο για την προετοιμασία των αθλητών και οι χώροι φιλοξενίας. Ναοί, αφιερώματα και κτίρια διαφορετικών περιόδων σώζονται σήμερα, σε ένα ιδιαίτερα ενδιαφέρον αμάλγαμα στιγμιότυπων της ολυμπιακής ιστορίας.

Σχεδόν στο κέντρο της Άλτεως, δεσπόζουν τα ερείπια του λαμπρότατου Ναού του Διός, ο οποίος φιλοξενούσε το περίφημο χρυσελεφάντινο άγαλμα του Δία. Με ύψος 12 μέτρων, το διασημότερο των έργων του Φειδία αποτελούσε ένα από τα επτά θαύματα της αρχαιότητας. Όταν ο αυτοκράτορας Θεοδόσιος Α' απαγόρευσε την τέλεση των Ολυμπιακών Αγώνων, μεταφέρθηκε στην Κωνσταντινούπολη, όπου και καταστράφηκε, στην πυρκαγιά του 475 μ.Χ. Αξίζει να δείτε τη μακέτα του Ναού με το άγαλμα στο εσωτερικό του –και τον επισκέπτη στην είσοδο, για να αντιληφθείτε τα μεγέθη– που φιλοξενείται στο Αρχαιολογικό Μουσείο της Ολυμπίας. Εδώ φιλοξενούταν κατά τα ρωμαϊκά χρόνια, ανάμεσα σε πολλά αξιοσημείωτα έργα τέχνης, και ο περίφημος Ερμής του Πραξιτέλη. Το υπέροχο μαρμαρίνο άγαλμα κοσμεί σήμερα μία από τις αίθουσες του Αρχαιολογικού Μουσείου και αποτελεί –χωρίς υπερβολές– από μόνο του λόγο επίσκεψης στην Αρχαία Ολυμπία.

ΤΗΝ ΤΡΙΤΗ: Επίσκεψη στο Μαντείο των Δελφών.